

Kirje kaupunginhallitukselle

h. ka. ed. ka. h.

HELSINGIN KAUPUNGIN OF. JAAMO HELSINGFORS STADS REGISTRATORSKONTOR	
Saapunut/Inkommit	
17. 02. 2011	
Dnro/Dnr	<i>bls 2011-343</i>
Tehtäväluokka	
LÄHIÖPROJEKTIN TOIMINTAKERTOMUS 2010	

008

Lähiöprojekti lähettää (17.2.2011) kaupunginhallitukselle toimintakertomuksensa vuodelta 2010.

Vuonna 1996 perustetun lähiöprojektin neljäs toimintakausi alkoi vuonna 2008 tunnuksella "Lähiöistä kaupunginosiksi, joissa tapahtuu!" Kaupunginhallitus hyväksyi 22.9.2008 lähiöprojektin projektisuunnitelman kaudelle 2008-2011.

Lähiöprojektin painopistealueita ovat kaupunkirakenteen tiivistäminen ja monipuolistaminen, nykyisen ympäristön laadun parantaminen, imagon kohottaminen sekä alueellisten toimintamahdollisuuksien parantaminen ja erityispalvelujen mallien luominen.

Tavoitteena on edistää sellaisia toimenpiteitä, joilla kehitetään esikaupunkeja kantakaupungin kanssa tasaveroisina kaupunginosina sekä tehdään tunnetuksi jo olevia, alueiden omia vetovoimatekijöitä yhdessä kaupungin eri hallintokuntien, asukkaiden ja muiden toimijoiden kanssa. Toiminta-alueena on koko esikaupunkivyöhyke projektisuunnitelmassa esitettyjen kehittämisteemojen mukaisesti.

Vuoden 2010 toiminta yleisesti

Kulttuurilla ja tapahtumilla on esikaupunkien vetovoiman lisäämisessä keskeinen rooli. Uutta vuonna 2010 oli yhteistyö Kansallisooopperan kanssa Malmilla. Myös uusia toimintamuotoja etsittiin. Tästä esimerkkinä oli Sibeliuksen Akatemian ja kulttuurikeskuksen kanssa tehty yhteistyö, jossa musiikkia vietiin sinne, missä ihmisiä jo valmiiksi on, kuten kaupakeskuksiin.

Taide ja kaupunkikulttuuri oli kytketty myös tutkimusmenetelmiin. Metropolia -ammattikorkeakoulun esittävän taiteen laitos selvitti draamamenetelmien avulla mm., mitä kuuluu tällä hetkellä Malmille. Hanke jatkuu edelleen ja siinä ovat mukana Helsingin lisäksi Espoo ja Vantaa. Rahoittajana on em. kaupunkien lisäksi mm. Euroopan aluekehitysrahasto.

Imago-teeman alla on keskitytty kulttuurin ja tapahtumien ohella viestintään: hyvien uutisten välittämiseen esikaupungeista omien, ilmaisjake-

lulehdissä ja Helsinki Infossa julkaistujen teemasivujen sekä lehdistötiedotteiden avulla. Projekti avasi myös kolme internet-sivustoa. Projektin omat internet-sivut uudistettiin kokonaan palvelemaan paremmin projektin toimintaa. Kaupunkisuunnitteluviraston näyttelytila Laiturilla vuonna 2009 pidetyssä laajassa esikaupunkinäyttelyssä esillä olleet 26 kaupunginosaa saivat oman internet-näyttelyn vuonna 2010. Metrohelsinki-hanke itäisillä metrovarren yritysalueilla sai niinkään internet-sivuston. Lisäksi järjestettiin useita seminaareja, joitten kautta jaettiin ajankohtaista tietoa ja verkotettiin toimijoita.

Projektin tehtäviin kuuluu edelleen kaupunkilaisten toimintamahdollisuuksien parantaminen heidän omassa elinympäristössään. Nuoriin on kiinnitetty erityistä huomiota tällä projektikaudella.

Läntisten alueiden nuorille suunnattu "Operaatio Pulssi" tarjoaa kulttuuripalveluja ja toimintaa, jota he itse saavat ehdottaa ja jonka yhteydessä on mahdollisuus tavata toisia nuoria, oppia jokin uusi kädentaito tai tehdä yhdessä taidetta vaihtoehtona virtuaaliselle yhdessäololle.

"Operaatio Pulssi" on ollut projektikauden 2008-2011 yksi laajimmista Lähiöprojektin hankkeista ja se voidaan mainita yhtenä parhaimmista ja onnistuneimmista esimerkeistä myös puhuttaessa hallintokuntien välisestä yhteistyöstä. Hankkeessa ovat mukana Lähiöprojektin lisäksi kulttuurikeskus, työväenopisto, kirjasto ja nuorisoasiainkeskus. Yhteistyölle on ollut tyypillistä, että kaikki osallistujat ovat olleet valmiita tekemään uutta ja lähtemään mukaan avoimin mielin kehittämään yhdessä toimintaa, johon kenelläkään yksittäisellä hallintokunnalla ei yksinään olisi ollut mahdollista resurssien eikä omien yhteistyöverkostojen puitteissa.

Toisena onnistuneena usean viraston yhteistyöhankkeena voidaan pitää itäisen metrovarren elinkeinotoiminnan markkinointihanketta "Metrohelsinkiä". Tässä lähiöprojektivetoisessa hankkeessa yhteistyökumppaneina ovat talous- ja suunnittelukeskuksen elinkeinopalvelu ja kehittämisosasto, kaupunkisuunnitteluvirasto, kiinteistövirasto ja rakennusvirasto. Yhteistä sekä "Pulssille" että "Metrohelsingille" on laaja alueen toimijoiden mukana olo. Pulssissa nimenomaan alueella toimivat viranomaiset sekä paikalliset nuoret ideoivat harrastuskursseja yhdessä ja Metrohelsingissä mukana on alueen yrityksiä ja asukasyhdistysten keskeiset tahot.

Kaupunkirakenteen tiivistäminen ja monipuolistaminen

Kaupunkirakenteen monipuolistaminen täydennysrakentamalla on tällä projektikaudella ollut keskeisiä tavoitteita. Painopisteitä ovat olleet ostoskeskusten ja raideliikenteen asemien ympäristöt. Tällä halutaan edesauttaa esikaupunkikeskustojen pysymistä elinvoimaisena. Tontti-kohtainen lisärakentaminen voi olla myös keino rahoittaa korjauksia taloyhtiöissä, joten siitäkkin näkökulmasta täydennysrakentamisen edistäminen on tärkeää.

Lähiöprojekti on seurannut keskeisten kaavahankkeiden etenemistä ja osallistunut täydennysrakentamista koskevien työryhmien toimintaan sekä kaupunkisuunnitteluvirastossa käynnissä olevan Esikaupunkien renessanssi -hankkeen johtoryhmään. Lisäksi projektilla on oma työryhmä, jossa on edustajia useista hallintokunnista. Siinä pohditaan täydennysrakentamisen problematiikkaa yhteisen pöydän ympärillä ja tuodaan esiin erilaisia näkökulmia sekä teetetään tarvittaessa selvityksiä.

Kaupunkirakenteen tiivistäminen ja monipuolistaminen on hyväksytty valtakunnalliseen lähiöohjelmaan Helsingin hankkeena nimellä: "Täydennysrakentamalla monipuolista asumista olemassa olevien palveluiden ja joukkoliikenteen äärelle."

Nykyisen ympäristön laadun parantaminen

Korjausrakentaminen

Ympäristöparannukset koskevat yhtä hyvin julkista kaupunkitilaa kuin yksittäisiä rakennuksiakin. Esikaupunkimme, joiden rakentaminen on ajoittunut 1960- ja 1970-luvuille, ovat tulleet peruskorjausikään. Korjausrakentaminen on siksi yksi tärkeitä painopisteitä Lähiöprojektissa.

Lähiöarkkitehdit ovat edelleen antaneet korjausneuvontaa taloyhtiöille ja laatineet korjaustapaohjeita. Vuonna 2010 käynnistettiin korjaustapaohjeiden laatiminen Malminkartanoon.

Energiakysymykset liittyvät oleellisesti korjausrakentamiseen. Suunnittelun pohjaksi on tärkeää tietää myös, mitä kaupunginosamme kuluttavat nyt. Tieto palvelee sekä kaavoitusta että korjausrakentamista. Siksi Lähiöprojekti käynnisti alueellisen energiaselvitystyön, jonka pilottivaihe saatiin päätökseen 2010. Siinä selvitettiin energiankulutus: sähkö, lämpö, vesi ja jätteet kuudelta alueelta. Tavoitteena on jatkossa liittää selvitykseen liikenne ja liittää luvut osaksi Tietokeskuksen tuottamaa Helsinki alueittain -julkaisua. Työ jatkuu 2011.

Julkisen kaupunkitilan kunnostaminen

Asema- ja ostoskeskusympäristöihin, esikaupunkien käyntikortteina toimiviin alueisiin, on keskitytty myös ympäristöparannustoimenpiteitten osalta. Molemmat ovat kaupunginosien yhteisintä tilaa, joissa ja joiden läpi liikutaan päivittäin. Lähiöprojektilla on oma ympäristöparannukset -työryhmä, joka koordinoi hankkeita.

Ympäristöparannustoimenpiteet Pihlajamäen, Siltamäen ja Pukinmäen ostoskeskusympäristöihin ja Malminkartanon, Myllypuron ja Puistolalan asemien ympäristöihin on hyväksytty valtakunnalliseen lähiöohjelmaan nimellä "Asemat- ja ostarit -alueen käyntikortti kuntoon".

Imagon kohottaminen

Kulttuuri ja tapahtumat

Lähiöprojektin tavoitteena on ollut entisestään laajentaa kulttuuritarjontaa keskustan ulkopuolelle ja samalla houkutella ihmisiä myös kanta-kaupungista, muista kaupunginosista ja seudulta tutustumaan alueisiin paikan päälle.

Vuonna 2010 uutena yhteistyökumppanina oli Suomen Kansallisooppera. Malmilaisilla kouluilla oli mahdollisuus tutustua oopperan tekemiseen erilaisten työpajojen ja omien esitysten kautta sekä seurata oopperan pääharjoituksia. Kansallisooppera vieraili paikallisissa palvelutaloissa ja malmilaiset pääsivät muutoinkin Malmi-talon näyttelyn merkeissä osalliseksi oopperan läsnäolosta. Toinen merkittävä uusi yhteistyöhanke oli Sibeliuksen Akatemian ja kulttuurikeskuksen kanssa järjestetyt konsertit kulttuuritaloissa ja kauppakeskuksissa. Ajatuksena varsinkin kauppakeskusten osalta oli viedä musiikkia arkiympäristöön - sinne missä ihmiset jo valmiiksi ovat.

Lähiöprojekti on jatkanut edelleen myös asukkaiden ja paikallisten järjestöjen järjestämien tapahtumien tukemista. Erityisesti on tuettu kaupunginosapäivien, Helsinki-viikon ja Taiteiden yön tapahtumia. Yksi suurimpia näistä on vuosittainen Pihlajamäki goes blues.

Alueellisen elinkeinotoiminnan markkinointi

Vuonna 2008 lopussa alkanut elinkeinotoiminnan markkinointihanke itäisillä metrovarren yritysalueilla ja keskuksissa (Herttoniemi - Roihupelto - Itäkeskus - Myllypuro - Puotila) on jatkunut vuonna 2010 ja jatkuu projektikauden loppuun saakka.

Hankkeessa tuodaan esiin Itä-Helsingin erinomaista sijaintia ja loistavia julkisia liikenneyhteyksiä yritystoiminnan kannalta sekä edellä mainittua viittä kaupunginosaa yhteisen Metrohelsinki -tunnuksen alla.

Alkupalvesta järjestettiin kaupungintalolla laaja yritysseminaari ja loppuvuonna Herttoniemen yritysalueen pääkatua ja sen lähiympäristöä koskeva ideakilpailu design-pääkaupunkivuoden hengessä. Yritysyhteistyö on ollut tiivistä koko vuoden ajan mm. määräajoin pidettyjen yhteistyöpalaverien ja kaupunkisuunnitteluvirastossa meneillään olevan Herttoniemen kehittämisselvityksen sekä Myllypuroon valmistuvan uuden kauppakeskuksen puitteissa.

Loppuvuodesta hankkeessa tuotettiin oma teemalehti ilmaisjakelulehden väliin, jossa esiteltiin kaikki viisi kaupunginosaa yrityshaastatteluihin.

Hanke on mukana myös valtakunnallisessa lähiöohjelmassa nimellä "Esikaupunkeja tunnetuksi metropolialueen keskiössä sijaitsevinä mahdollisuuksina yrityksille".

Viestintä

Viestintä on muodostaa suuren osan projektin toimintaa. Omien ilmaisjakelulehdissä ja Helsinki-Infossa julkaistavien teemasivujen lisäksi kolmen uuden internet-sivuston ja seminaarien tuottaminen on ollut vuoden 2010 keskeisiä tiedotus- ja viestintätoimenpiteitä. Näitten avulla on voitu tiedottaa projektin toiminnasta, tavoitteista yhtä hyvin kuin jakaa tietoa alueilta ja asukkaiden organisoimista tapahtumista.

Teemasivujen päätarkoitus on hyvien uutisten välittäminen esikaupungeista. Ajatuksena on viestiä, että ne ovat hyviä paikkoja elää, viihtyä, asua, yrittää ja tehdä työtä. Teemat valittiin ajankohtaisuuden mukaan.

Alueellisten toimintamahdollisuuksien parantaminen ja erityispalvelujen mallien luominen.

Aluetyössä joitakin toimintamuotoja on jatkettu vielä edelliseltä projektikaudelta. Tällaisia ovat mm. Pihlajamäen aluetyö ja senioriliikunta sekä Matalan kynnyksen toiminta Myllypurossa ja Pihlajamäessä. Kontulassa ja Itäkeskuksessa Matalan kynnyksen toimintaa rahoitetaan lähiörahastosta. Tiloilla ja toiminnalla on merkitystä keskustaympäristöjen asiantirauhan näkökulmasta. Käyttäjille ne ovat paikka saada tukea ja tavata muita ihmisiä.

Matalan kynnyksen toiminta on hyväksytty myös valtakunnalliseen lähiöohjelmaan hankkeena "Lähiöiden hymyt ja onnit – matalan kynnyksen tilat ja toiminta".

Syrjäytymisen ehkäisyä on painotettu kaikissa ikäryhmissä sekä aluetyössä että tietyille kohderyhmälle, erityisesti nuorille räätälöidyillä pilotihankkeilla.

Lähiöliikunta on tarjonnut edelleen asukaslähtöistä liikuntaa esikaupunkien asukkaille. Painopistealueina ovat olleet eläköityvä ja ikääntyvä väestö sekä lapset ja nuoret. Erityisesti on panostettu 13 -17-vuotiaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen sekä perheiden yhtäaikaiseen ja yhteiseen liikuntaan. Lähiöliikuntaa järjestettiin Myllypuron, Kontulan, Maunulan, Haagan, Pihlajamäen, Malmin, Jakomäen ja Tapulikaupungin alueilla.

Kulttuurikeskuksen, Lähiöprojektin, kaupunginkirjaston, työväenopiston ja nuorisosasiainkeskuksen yhteistyönä vuonna 2008 alkanut läntisten nuorten kulttuurihanke "Operaatio Pulssi" jatkui 2010 ja jatkuu edelleen projektikauden loppuun saakka. Nuorille tarjotaan kulttuuripalveluja ja toimintaa, jota he itse saavat ehdottaa ja jonka yhteydessä on mahdollisuus tavata toisia nuoria. Vuoden 2010 aikana hankkeen puitteissa järjestettiin useita kursseja ja tapahtumia.

"Operaatio Pulssilla" on omat internet-sivut ja muutoinkin tiedotus ja viestintä ovat suuressa roolissa nuorten tavoittamiseksi. Hankkeesta on erittäin onnistuneita kokemuksia.

Myös "Operaatio Pulssi on hankkeena valtakunnallisessa lähiöohjelmassa.

Uuden projektikauden 2012-2015 valmistelu

Vuonna 2010 on aloitettu myös uuden toimintakauden 2012-2015 valmistelu. Keväällä järjestettiin esikaupungeissa bussikiertoajelu kyselyineen lähimmille yhteistyötahoille ja vuoden lopussa laaja seminaari. Seminaarin ajatuksena oli toteuttaa yhteinen idearihi Lähiöprojektin tulevasta nelivuotiskaudesta. Pohjana käytettiin keväisen bussikiertoajelun tuloksia. Seminaariin osallistui henkilöitä 18:sta eri virastosta ja sen lisäksi asukasyhdistysten puheenjohtajia.

Keskustelussa tärkeänä pidettiin edelleen lähiöprojektin panosta kaupunginosien monipuolisuuden edistämässä, täydennysrakentamisessa ja ympäristöparannusten edistäjänä. Myös asukkaiden toimintamahdollisuuksien lisääminen katsottiin tärkeäksi edelleen. Seminaarissa tuli esiin myös eri ikäpolvia yhdistävä toiminta. Kulttuuri- ja tapahtumat nähtiin edelleen tärkeänä kaupungin ja alueen toimijoita ja asukkaita yhdistävänä tekijänä ja yhteisöllisyyttä luovana asiana kuin myös kaupunginosien tunnettuuden kannalta.

Menneiltä ja nykyiseltä kaudelta saatujen kokemusten mukaan sekä myös bussiajelun ja seminaarin vastauksissa nousi erityisesti koulujen rooli asuinalueilla esiin. Useassa lasten ja nuorten hankkeessa koulujen mukana olo katsottiin välttämättömäksi ja toivottiin niiden tukea nykyistä enemmän. Kouluilla on tärkeä merkitys lasten ja nuorten saavutettavuuden, tiedottamisen ja iltapäivätoiminnan onnistumisen kannalta. Tämän lisäksi koulutiloja toivotaan edelleen voitavan hyödyntää mm. asukastilaisuuksissa tai hallintokuntien toiminnassa. Edelleen yhteiskäyttömahdollisuudet monissa kaupunginosissa ovat heikot.

Toisaalta on tutkittu (Lähi(ö)koulu, Helsingin kaupungin tietokeskus, Venla Bernelius 2008), että vanhemmat ovat alkaneet valita asuinpaikkaa koulujen mukaan. Kouluilla on siis merkittävä panos puhuttaessa asuinalueiden eriarvoistumisesta. Tähän tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Resurssien vähetessä, usean hallintokunnan yhteistyö nähtiin tärkeäksi. Kaupungin taidelaitokset ovat jo nyt jalkautuneet, mutta yhä tiiviimmällä yhteistyöllä on mahdollista saavuttaa enemmän, saada enemmän huomiota ja parantaa siten hankkeitten vaikuttavuutta. Päätoimijana näissä olisi koko sivistys- ja kulttuuritoimen sektori.

Vuoden 2010 yhteistyön ja suunnittelun pohjalta seuraavaa projektiohjelmaa valmistellaan 2011 ja se on tarkoitus esitellä kaupunginhallitukselle vuoden 2011 lopussa.

Lähiöprojektin resurssointi

Lähiöprojektin resurssointi tapahtuu suurelta osin hallintokuntien talousarvioiden puitteissa. Hallintokunnat myös vastaavat projektin henkilöstöstä. Tämän lisäksi lähiöprojektin teemojen mukaisiin hankkeisiin käytettiin lähiörahaston rahaa yhteensä 7,2 M€ milj. euroa vuonna 2010. Lähiöprojektilla on myös omaa toimintarahaa, jonka avulla voidaan käynnistää hankkeita ja luoda uusia toimintamalleja, joita hallintokuntien budjettien puitteissa ei ole mahdollista käynnistää tai toteuttaa. Lähiöprojektin toimintaraha oli 605 000 € vuonna 2010. Siihen sisältyi myös vuodelta 2009 siirtynyttä määrärahaa 125 000 euroa.

Valtion avustukset

Valtion asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus (ARA) on myöntänyt Helsingin kaupungille investointiavustusta vv. 2006–2010 ympäristöparrushankkeisiin Kontulassa, Myllypurossa, Itäkeskuksessa, Pihlajamäessä, Jakomäessä ja Tapulikaupungissa. Vuoden 2010 kustannusten osalta ARA on tehnyt ennakkopäätöksen 215 000 euron avustuksesta.

Helmikuussa 2009 valtakunnalliseen lähiöohjelmaan 2008–2011 hyväksyttiin kahdeksan Helsingin kaupungin hanketta ja ryhmäkorjaussuunnitelmien toimintamallien laatiminen Helsingissä –hanke. Näitten hankkeitten kustannuksista ARA korvaa enintään 20 % toteutuneista kustannuksista ja mukana olevan selvityshankkeen osalta 100 %. Yhteensä avustusta on ehdollisena myönnetty 480 180 euroa vuoden 2010 kustannuksista. Avustukset haetaan 2011 aikana.

Lisätietoja: projektipäällikkö Marja Piimies, puhelin 310 37329.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Marja Piimies
projektipäällikkö
Lähiöprojekti